

lægge det for stor Betydning, og jeg troer, at de vurdere den Indflydelse, som et Lovbundet Beviis har paa Dommerens Skjøn om Sagens Udfald, altfor høit. Hvor altsaa det frie Skjøn kan og bør gjøre sig gjældende, er der jo Intet til Hinder for, at det anvendes, og hvor der er et Lovbundet Beviis tilstede, hvor det ikke er Dommeren muligt i Aeterne at anføre saadanne Omstændigheder, der hos de overordnede Dommere kunne fremkalde en Tvivl, som ogsaa den underordnede Dommer maatte have havt, om det Upaalidelige i Beviiset, der forekommer det mig ikke, at man bør tilstede et saadant individuelt, et saadant vilkaarlig frit Skjøn.

Med den høitagtede Formands Tilladelse tør jeg maaffee, medens jeg har Ordet, gjøre en kort Bemærkning, der just ikke udtrykkelig har Hensyn til dette Endringsforslag, men som jeg dog ønskede at fremføre; jeg ønskede nemlig at anføre Grunden til, at jeg, uagtet de Opfordringer, der have været stillede til mig, ikke har stillet noget Endringsforslag om at faae Loven udvidet til flere af de større Kjøbstæder. Jeg har nemlig troet, at det kunde være megen Tvivl underkastet, hvorvidt der i Kjøbstæderne maatte findes de Kræfter, som behøvedes for med Held at kunne gennemføre Loven der, og jeg har fremdeles troet, at det var ønskeligt, at man faae, hvilken Virksomhed denne Ret vilde udfolde her i Hovedstaden, førend man stillede et Forslag om en saadan Udvidelse. Jeg troer desuden heller ikke, at de Handelsfager, der forekomme i Kjøbstæderne, ere synderligt forskjellige fra andre civile Sager, og endelig er der jo, naar der i Kjøbstæderne skulde forekomme særdeles udviklede Handelsfager af stor Betydning, aabnet Udsigt til, at de vedkommende Parter kunne faae Sagen indbragt for Handelsretten i Kjøbenhavn.

Justitsministeren: Saaledes som den ærede Rigsdagsmand, der sidst havde Ordet, antydede, finder jeg det meget naturligt, at det foreliggende Endringsforslag strax tiltaler stærkt, idet det gaaer ud paa at overlade det frie Skjøn et saa stort Raaderum; ved første Diekast maa dette let synes at være den Veie, ad hvilken

man ret vil blive sat istand til langt anderledes at fyldestgjøre Retfærdighedens og Billighedens Fordringer, end naar man gaaer frem efter de nu gjældende Regler. Efter min fulde Overbeviisning feiler man imidlertid, naar man hengiver sig til en saadan Tro, og det forekommer mig, at hvad der er blevet anført til Fordeel for Endringsforslaget, i sig selv afgiver et Materiale, hvorpaa man med megen Sikkerhed kan støtte Indvendinger mod dets Hensigtsmæssighed. Det er ganske naturligt, at man især har dvælet ved Vidnebeviiset som det, der dog kommer til at indtage den første og væsentligste Plads; men det vil ganske vist heller ikke have undgaaet Opmærksomheden hos det ærede Things Medlemmer, at det, der med Hensyn hertil blev anført, saa godt som udelukkende dreiede sig om hele Virkningen af det Indtryk, man kan faae ved at see og høre Vidnet, og den personlige Stemning, der bliver fremkaldt ved den Maade, hvorpaa Vidnet gererer sig. Jeg vil ikke nægte Muligheden af, at man undertiden ved at afhøre et Vidne med nogen Sikkerhed kan gjøre Slutninger om, hvad der i sig selv er det Sande i Vidnets Forklaring, ved at tage Hensyn til Maaden, hvorpaa Forklaringen fremkommer, men man vilde ganske vist tage mærkelig fejl, hvis man troede at kunne opstille dette som Regel. Denne Tanke er allerede stærkt blevet fremhævet af den ærede Rigsdagsmand for Viborg Amts 5te Valgkreds (Klein), og jeg skal derfor hertil kun knytte den Bemærkning, at jeg troer, man vilde handle mere end ubilligt mod Borgerne, naar man vilde stille den Fordring, at de, hvis Sag det er at sikkre sig Beviiset, med ængstelig Omhu skulde veie, om de Personer, de tilkalde som Vidner, vare i Besiddelse af saadanne Egenheder, at de ikke skulde komme til at gjøre et Indtryk paa de værende Dommere i Sø- og Handelsretten, som muligen kunde lede til Forudsætning om, at de ikke talte Sandhed. En Dommer vil, naar et Vidne fremtræder med stor Bestemthed og ikke alene afgiver Forklaring om det Hovedpunkt, hvorom det dreier sig, men ogsaa med nøjagtig Sikkerhed udtaler sig om alle de Omstændigheder, der have været forbundne dermed, finde, at det kun er lidet rimeligt, at et Vidne med